

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

Соғлиқни сақлаш вазирлиги

№ БД – 5.05

107-сонли бўйруқ

2019 йил «15» 04

2019 йил «25» апрел

ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500 000	–Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510 000	– Соғлиқни сақлаш
	5510900	– Тиббий биологик иш

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 20 18 йил “25” 04 даги “107” – сонли буйруғининг 2 -илоvasи билан фан дастури рўйхати тасдиқланган.

Фан дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги тиббиёт олий ва ўрта махсус касб-хунар таълим муассасалари фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 20 19 йил “15” 04 даги “1” – сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашда маъқулланган, ОЎМТВнинг 201 8 йил “7” 12 даги 1000 -сонли буйруғи билан келишилган.

Фан дастури Тошкент педиатрия тиббиёт институти томонидан ишлаб чиқилди.

Тузувчилар:

Уста-Азизова Д.А. - ТошПТИ “Чет тиллар, педагогика ва психология” кафедраси доценти, п.ф.н.

Мирзаева Ш.Р. - ТошПТИ “Чет тиллар, педагогика ва психология” кафедраси катта ўқитувчиси

Рахмонова Ё.Р. – ТТА “Педагогика ва психология кафедраси катта ўқитувчиси

Такризчилар:

Рузиева Д.И. – ТДПУ “Умумий педагогика” кафедраси мудир, п.ф.д, профессор

Сайтжанова У.К. - НДПИ “Педагогика ва психология” кафедраси доценти, п.ф.н.

Фан дастури Тошкент педиатрия тиббиёт институти Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (201 9 йил “27 сентябр” даги “8”-сонли баённома).

Ўқув фанининг долзарблиги, касбий таълим ва соғлиқни сақлашдаги ўрни

Бугунги кунда Олий ва ўрта махсус касб-хунар таълими вазирлигининг давлат миқёсидаги асосий вазифаларидан бири замонавий таълим-тарбияни йўлга қўйишда ёшларни касб-хунарга ўргатиш, ўз истаги ва хоҳиши, қизиқиши ва қобилиятига кўра касб танлаш, бутун ҳаёти давомида ўз касбига садоқатли бўлиш ҳисларини шакллантиришдан иборатдир. Мазкур дастур “Таълим технологиялари” фанининг мазмуни, мақсад-вазифалари, илм-фан ва соғлиқни сақлашда тутган ўрни, предмети ва методлари, назарий ва методологик асослари, мутахассислик фанларида қўлланиладиган замонавий инновацион ўқитиш технологиялари, муаллифлик ўқитиш технологияларини кўриб чиқади. Дастур тиббий таълим ўқув жараёнини самарали ташкиллаштириш ва рўёбга чиқаришга оид билимларга, ноанъанавий ўқитиш методлари ҳамда ахборот-коммуникацион технологияларидан самарали фойдаланиш кўникма ва малакаларига, касбий компетенцияга эга бўлишни ўз зиммасига олади. Шунга кўра, “Таълим технологиялари” фани дастури асосида юксак профессионал ва самарали касбий таълим жараёнини ташкил этишда, таълим олувчиларни касбий ривожлантиришда, малакали ҳамда рақобатбардош мутахассис кадрларни тайёрлашда, “Мен – педагог-шифокор” профессионал концепциясини шакллантиришда, педагогик фаолиятга услубий ва ижодий ёндашишда муҳим роль ўйнайди.

I. Ўқув фанининг мақсади ва вазифалари

“Таълим технологиялари” фанининг **мақсади** – талабаларда касбий таълим йўналишининг Давлат таълим стандартида белгиланган ҳажмдаги илмий-назарий билим, амалий малака ва кўникмалар ҳамда касбий компетенцияни шакллантиришдан иборат.

“Таълим технологиялари” фанининг **вазифалари**:

- “Таълим технологиялари”нинг назарий-методологик асосларига оид билимларни эгаллаган;
- таълимга технологик ёндошувларни биладиган ва амалга ошира оладиган;
- педагогик-психологик ва технологик билимларини касб таълими жараёнида қўллай оладиган;
- тиббий таълим жараёнида замонавий инновацион ўқитиш усулларидан унумли фойдалана оладиган;
- касбий педагогик муаммоларни мустақил ҳал эта оладиган, ижодий ва танқидий фикрлайдиган, ўз имкониятларини эркин намоён қила оладиган бўлажак касбий таълим мутахассисларини тайёрлашдан иборат.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қўйилади. **Талаба:**

- таълим (ўқитиш) технологияларини ўзлаштириши;
- ўқитишнинг ноанъанавий усуллари ёрдамида диққат, хотира, нутқ, тафаккур ва мулоқот малакаларини ривожлантириш;

- интерактив усуллар, график органайзерлар, муаммоли вазиятлар, ўйинли технологияларнинг педагогик-психологик хусусиятлари;
- ўқув жараёнининг самарадорлигини оширадиган усуллар, шакллар ва воситаларни қўллашга оид назарий *билимларга эга бўлиши*;
- ўқув мақсадларини тўғри аниқлаш ва ишлаб чиқиш;
- шахснинг билиш жараёнларини ривожлантиришда мақсадга мувофиқ турли хил интерактив усулларни қўллаш;
- ўқув жараёндаги вазиятли масалаларда мустақил фикрлаш ва ижодий ёндошувни намоён қилиш *кўникмаларига эга бўлиши*;
- дарснинг технологик харитаси ва ўқув машғулотининг лойихасини туза олиш;
- таълимда замонавий ахборот технологиялари, масофавий ўқитиш ва оммавий очиқ онлайн курслардан фойдаланиш;
- тиббий таълимда ноанъанавий ўқитиш усулларининг имкониятларини аниқлаш ва самарали фойдаланиш *малакаларига эга бўлиши керак*.

II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

1-Мавзу. Таълим технологиялари фанининг предмети, мақсад ва вазифалари, илмий-назарий асослари

Таълим технологиялари фанининг предмети ва объекти. Фаннинг мақсад ва вазифалари. Таълим технологияларининг ривожланиш тарихи. Таълим технологияларининг илмий-назарий асослари. Фаннинг методологик асослари. Таълим технологиялари фанининг илмий-тадқиқот методлари, бошқа фанлар билан боғлиқлиги. Таълим технологияларининг асосий йўналишлари.

2-Мавзу. Таълимда инновацион технологиялар. Ноанъанавий методлар, талабаларнинг танқидий ва ижодий фикрлашини ривожлантириш усуллари

Таълимда инновацион технологияларнинг қўлланилиши. Замонавий ва ривожлантирувчи таълим технологиялари. Ўқитишнинг ноанъанавий методлари, интерактив усулларнинг педагогик-психологик хусусиятлари, талабаларнинг танқидий ва ижодий фикрлашини ривожлантириш усуллари.

3-Мавзу. Педагогик мақсадлар таксономияси

Педагогик мақсадларни ишлаб чиқиш технологияси. Б.Блумнинг ўқув мақсадлари таксономияси ҳақида тушунча ва унинг категориялари. Б.Блум таксономияси бўйича ўқув мақсадлари категориясига мос келадиган феъллар туркуми. Кратволлнинг тарбиявий мақсадлар таксономияси. Тиббий таълимда тарбия технологияларининг хусусиятлари. Тарбияга технологик ёндошув.

4-Мавзу. Тест топшириқлари шакллари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари

Тестология ҳақида тушунча. Педагогик тест турлари, усуллари ва тест тузиш мезонлари. Ўқув мақсадларига мос тест топшириқларини ишлаб чиқиш хусусиятлари. Педагогик тестларни тузишга қўйиладиган дидактик талаблар.

5-Мавзу. Масофавий ўқитиш технологиялари

Масофавий (дистанцион) ўқитиш хусусиятлари, унинг таълимдаги ўрни, масофавий таълим турлари, шакллари, имкониятлари, оммавий очиқ онлайн курслар, виртуал университетлар. Ўзбекистонда ташкил этилган масофавий таълим тизими: тажриба ва имкониятлар.

6-Мавзу: Таълимда кредит технологиялари

Кредит технологиялари ҳақида тушунча, унинг аҳамияти, мазмуни ва моҳияти. Модулли ўқитиш хусусиятлари. ECTS кредит технологияси ва унга қўйиладиган талаблар. Замонавий таълим шакллари: blended learning (аралаш ўқитиш), вебинар. Ўзбекистонда ўқитишнинг кредит технологияларидан фойдаланиш тажрибалари.

7-Мавзу: Муаллифлик ўқитиш технологиялари

Педагогик жараёнда шахсга йўналтирилган ўқитиш технологиялари (Ш.А.Амонашвили, М.Монтессори); ўқув материални схемалар ва моделлар ишораси асосида ўқитишни жадаллаштириш технологияси (В.Ф.Шаталов технологияси); ўқув жараёнини самарали бошқариш ва ташкил этиш асосига қурилган технология (Г.К.Селевко, С.Н.Лисенкова технологиялари, Н.П.Гузикнинг ўқитиш тизимини режалаштириш технологияси); табақалаштирилган ўқитиш технологиялари (Г.К.Селевко), ўқитишни индивидуаллаштириш технологияси (Инге Унт, А.С.Границкая, В.Д.Шадриков технологияси); дастурлаштирилган ўқитиш технологиялари (Б.П. Беспалько).

8-Мавзу: Муаммоли ўқитиш технологиялари.

Муаммоли ўқитиш, унинг ўзига хос хусусиятлари (Ж.Дьюи, М.И.Махмутов ва б.), мақсад-вазифалари, муаммоли вазиятлар турлари, даражалари, ҳал этиш структураси. Таълим жараёнини оптималлаштириш усуллари: муаммоли вазиятли масалалар, муаммоли усуллар, ўқув баҳс-мунозаралари, дебатлар, ўқув конференциялари. Интеллектуал меҳнат малакалари ва уни амалга ошириш йўллари.

9-Мавзу: Ҳамкорликда ўқитишни ташкил қилиш усуллари

Ҳамкорликда ўқитиш ғоясининг келиб чиқиши. Ҳамкорликда ўқитиш шакллари, йўналишлари, афзалликлари ва истиқболлари. Кичик гуруҳларда ижодий изланиш усуллари. Мутахассислик фанларидан ўқув жараёнини ҳамкорликда ўқитиш асосида самарали ташкил этиш ва бошқариш технологиялари.

IV. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар мавзулари:

1. Таълим технологиялари фанининг предмети, мақсад ва вазифалари, илмий-назарий асослари
2. Таълимда инновацион технологиялар. Ноанъанавий методларнинг педагогик-психологик хусусиятлари
3. Талабаларнинг танқидий ва ижодий фикрлашини ривожлантириш усуллари
4. Педагогик мақсадлар таксономияси.
5. Тест топшириқлари шакллари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари
6. Масофавий ўқитиш технологиялари.
7. Таълимда кредит технологиялари.
8. Муаллифлик ўқитиш технологиялари
9. Муаммоли ўқитиш технологиялари.
10. Ҳамкорликда ўқитишни ташкил қилиш усуллари

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологияларини қўллаш мақсадга мувофиқдир.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- амалий машғулотларнинг мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш.

Таълим технологиялари фани бўйича амалиётни ўтиш даврида талабалар амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган.

Амалий кўникмалар рўйхати:

1. Ўқув мақсадларини тўғри аниқлаш ва ишлаб чиқиш.
2. Шахснинг билиш жараёнларини ривожлантиришда мақсадга мувофиқ турли хил интерактив усулларни қўллаш.
3. Ўқув жараёндаги вазиятли масалаларда мустақил фикрлаш ва ижодий ёндошувни намоён қилиш.

Лаборатория ишларини ташкил этиш бўйича кўрсатмалар

Фан бўйича лаборатория ишлари намунавий ўқув режада кўзда тутилмаган.

III. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Тавсия этиладиган мустақил иш мавзулари

1. Таълим технологиялари фанининг предмети ва долзарб масалалари
2. Таълим технологияларининг замонавий методлари ва уларни амалиётда қўллаш йўллари
3. Илғор инновацион педагогик технологиялар.
4. Таълимга технологик ёндашув.
5. Таълим технологиясининг илмий-назарий асослари.
6. Таълим технологиясининг асосий таркибий қисмлари.
7. Таълим самарадорлигини ошириш хусусиятлари.
8. Мақсадлар таксономияси ва уларни ишлаб чиқиш.
9. Ўқув ва тарбиявий мақсадларга эришиш усуллари.
10. Ўзлаштиришнинг маҳсулдор ва изланувчан даражаларига мўлжалланган таълим технологиялари.
11. Таълимда замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фаол фойдаланиш.
12. Таълимда оммавий онлайн очик курслар.
13. Муаммоли ўқитиш технологиялари.
14. Танқидий фикрлашни ривожлантирувчи фаол методлар.
15. Ўқитишни интенсификациялаш ва жадаллаштириш технологияси.
16. Дастурлаштирилган ўқитиш технологияси.
17. Масофавий таълим тизими хусусиятлари.
18. Ўқитишни дифференциациялаш ва индивидуаллаштириш технологияси.
19. Ҳамкорликда ўқитиш технологиялари
20. Таълимда кредит-модулли технологиялар

Фан бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади. Талаба “Таълим технологиялари” фанидан мустақил таълимни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланиши тавсия этилади ва жорий назорат сифатида баҳоланади:

- 1) Мавзулар бўйича конспект (реферат, тақдимот, тезис ёки мақола) тайёрлаш. Назарий материални пухта ўзлаштиришга ёрдам берувчи бундай усул ўқув материалига диққатни кўпроқ жалб этишга ёрдам беради. Конспект турли назорат ишларига тайёргарлик ишларини осонлаштиради ва вақтни тежайди;
- 2) Ўқитиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимлари билан ишлаш. Талабалар маъруза ва амалий машғулотлари давомида олган билимларини ўзлаштиришлари, турли назорат ишларига тайёргарлик кўришлари учун тавсия этилган электрон манбалар, инновацион дарс лойиҳаси намуналари, ўз-ўзини назорат қилиш учун тест топшириқлари ва б. билан ишлаши;
- 3) Фан бўйича кўшимча адабиётлар билан ишлаш. Мустақил ўрганиш учун берилган мавзулар бўйича талабалар тавсия этилган асосий адабиётлардан ташқари кўшимча ўқув, илмий адабиётлардан фойдаланадилар. Бунда хорижий тиллардаги адабиётлардан фойдаланиш рағбатлантирилади;
- 4) Интернет тармоғидан фойдаланиш. Фан мавзуларини ўзлаштириш,

мустақил ишларни тайёрлашда мавзу бўйича интернет манбаларини топиш, улар билан ишлаш назорат турларининг барчасида қўшимча рейтинг баллари билан рағбатлантирилади;

- 5) Мавзуга оид вазиятли масалалар, кейс-стадилар ва ўқув лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва ечиш;
- 6) Амалиёт турларига асосан материал йиғиш, амалиётдаги мавжуд муаммоларнинг ечимини топиш, ҳисоботлар тайёрлаш;
- 7) Илмий-амалий семинар ҳамда анжуманларга тезис ёки мақолалар тайёрлаш ва иштирок этиш;
- 8) Мавжуд мустақил ишларини такомиллаштириш, масофавий (дистанцион) таълим асосида машғулотларни ташкил этиш бўйича методик кўрсатмалар тайёрлаш ва ҳ.к.

Фан бўйича курс иши (лойиҳаси)

Фан бўйича курс иши ўқув режасида кўзда тутилмаган.

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Асосий адабиётлар:

1. Шойимова Ш.С. ва бошқ. Таълим технологиялари: Дарслик. Т. 2019.
2. Шойимова Ш.С. и др. Образовательные технологии: Учебник. Т. 2019.
3. Авлиякулов Н.Х., Мусаева Н.Н. Педагогик технологиялар: Дарслик. -Т.: “Фан ва технологиялар нашриёти”, - 2008.
4. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технология ва педагогик маҳорат: Дарслик. Т. - 2003.

Қўшимча адабиётлар:

1. Рахимов О.Д., Турғунов О.М., Мустафаев Қ.О., Рўзиев Ҳ.Ж. Замонавий таълим технологиялари. Тошкент, “Фан ва технология нашриёти”, 2013й.
2. Голиш Л.В., Файзуллаева Д.М. Педагогик технологияларни лойиҳалаштириш ва режалаштириш: Ўқув-услубий қўлланма. Инновацион таълим технология серияси. – Т.: “Иқтисодиёт” нашр., 2011. 206 б.
3. Уста-Азизова Д.А. Методика профессионального обучения. Учебное пособие. – Ташкент. Изд. «Фан». 2015.

Интернет сайтлари

1. www.pedagog.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.edu.uz
4. www.pednauka.uz
5. www.education.ru
6. www.intuit.ru ва б.